

Preek over Mat.10:20 gehouden op Tweede Pinksterdag 21 mei 2018

(lezingen: Hand.2:14-21, 32-33 en Mat.10:16-20)

Gemeente van onze Here Jezus Christus,

1. Er is in onze tijd een probleem, waar heel veel gelovigen last van hebben. Zelfs de kerk als geheel lijdt eronder. Wij verkeren in spraaknood. Ik kom dat tegen als ik bezoeken breng in de gemeente. Dan merk ik hoe moeilijk het mensen soms valt om over het geloof te praten. En daar zitten ze vaak mee. Vooral als het gaat om anderen die hun heel dierbaar zijn, kinderen of kleinkinderen. Je zou je hart wel open willen leggen, maar dan durven we soms niet goed. Want we weten niet hoe we het moeten zeggen, we zijn bang dat we kwetsen, of verkeerd overkomen, of dat er misschien wel ruzie van komt. En dus zwijgen we. En dan zeggen ze wel eens tegen me: Ach, dominee, u zult dat vast veel beter kunnen, want u hebt ervoor doorgeleerd. Maar ik ken die spraaknood ook. Er zijn tal van situaties waar ik ook geen pasklaar antwoord op heb. Want het gaat er meestal niet om, of wat je zegt precies klopt - dat is trouwens vaak al ingewikkeld genoeg. Maar het luistert ook heel nauw hoe je met dingen aankomt. Er flink tegenaan gaan heeft meestal een averechts effect. Maar hoe het wel moet? - ik vind dat soms best lastig.

Ja, heel de kerk lijdt daaronder. Want als we kijken naar de stem van de kerken in het maatschappelijk debat - er zijn tijden geweest, dat die klonk met gezag. Maar vandaag de dag lijken er twee scenario's, beide even onbevredigend: of je bent heel duidelijk, maar de meesten lachen het weg; of je bent heel genuanceerd, en daarmee is wat je zegt al gauw krachteloos.

We zijn in spraaknood. Als we onder ons zijn gaat het misschien nog wel. Maar als je daarbuiten komt ... Eén terrein waar je dat duidelijk voelt, is dat van de evangelisatie. Mensen zouden ertegenop zien, als we ze vroegen met het geloof de straat op te gaan. Want als mensen dan komen met hele moeilijke vragen, als ze je aanvallen om wat ze in het verleden van de kerk hebben gezien, of als ze laten merken dat ze al die geloven maar gevaarlijk vinden - wat moet je zeggen? Soms kom je zelfs vijandschap tegen, en wat doe je dan? Meestal zwijg je dan stil.

2. Als ik dat vergelijk met de kerk uit het begin van de Handelingen, dan schaam ik me wel eens een beetje. Want daar leek het zoveel makkelijker. Petrus hield op de eerste Pinksterdag een preek in Jeruzalem, en de bekeerlingen stroomden toe. Of de apostelen werden door de joodse instanties ter verantwoording geroepen, maar je merkt niets van vrees of van verlegenheid. Vrijmoedig verkondigen ze het evangelie, en dat hun tegenstanders hen bedreigen - het doet ze schijnbaar niets. Dan zie ik Paulus de wereld ingaan, en komen op voor hem onbekende plaatsen. En overall begint hij over Jezus, eerst in de synagoge, later onder de heidenen. En nu mag het zo zijn dat het toen wel wat stroever liep dan in het begin - ze kregen te maken met soms felle tegenstand - maar het liet Paulus en de zijnen niet zwijgen. Van spraaknood merk je niets.

En toen vroeg ik me af: zou dat te maken kunnen hebben met de Heilige Geest? Petrus had net de uitstorting van de Heilige Geest ervaren, en de apostelen leefden uit die belevenis. En Paulus kende de bezieling die hem motiveerde om te spreken, het was de Geest die hem de weg wees op zijn zendingsreizen, en soms gebieden afsloot, maar soms ook werelden opende. Zou daar het antwoord kunnen liggen op de spraaknood van de hedendaagse christenheid: in de Heilige Geest?

Dat beluister ik ook in de tekst die ik voor vanmorgen gekozen heb. Jezus spreekt daar tegen zijn leerlingen. Hij laat ze duidelijk zien, in wat voor wereld zij straks moeten werken. Dat is niet een wereld die op het evangelie zit te wachten. Ze zijn als weerloze schapen, die wolven moeten gaan opzoeken. Jezus heeft het over dingen, waar ik als een berg tegenop zou zien: dat ik voor het gerecht moet komen - ik ben daar gelukkig nog nooit geweest. Of dat ik

me zou moeten verantwoorden bij hoge instanties - en dan moet u niet denken aan aardige mensen als Mark Rutte of Arno Brok of onze burgemeester - nee, dat waren in die tijd potentaten met dictatoriale trekjes, Erdogans, Kim Jong-uns! Ik ben bang, dat ik dan snel zou stilvallen, niet goed zou weten wat te zeggen. Maar Jezus zegt tegen zijn leerlingen: Maak je dan niet bezorgd. Wees niet bang als je niets kunt bedenken. De Heilige Geest, die zal je de woorden wel ingeven. Hij is het, die in je zal spreken.

3. En dat past helemaal bij wat de Bijbel ons leert over de Geest van God. Die Geest is een Geest die mensen leert spreken. Hij is al in het Oude Testament de Geest van de profetie. Joël noemde het al: als de Geest wordt uitgegoten, gaan mensen profeteren. Ze spreken begeesterde taal, soms zelfs tongentaal. De Heilige Geest manifesteert zich in de Bijbel veel minder in gevoelens dan in de spraak.

Waarom merken wij naar het lijkt daar zoveel minder van? Wel, er zijn mensen die zeggen: we staan de Heilige Geest in de weg. Ze zien dominees door de week hard werken aan hun preken, ze studeren, ze slaan boeken op waar alle ingewikkelde kwesties in een tekst worden ontrafeld. En dan komen ze op zondag op de preekstoel met een doorwrocht verhaal, en dat dragen ze dan voor. Mensenwerk, zeggen ze, geen Geesteswerk. Of ze horen hoe mensen die hun spraaknood hebben ontdekt hun heil beginnen te zoeken in cursussen en studiedagen, waar ze zich laten vormen en kneden om antwoorden te vinden voor de wereld van vandaag. En ze schudden hun hoofd: bij jezelf en bij de mensen vind je het niet. Jezus heeft toch beloofd: de Geest zal je ingeven wat je zeggen moet!

Maar ik denk niet dat Jezus dat bedoelde toen Hij het over onbezorgdheid had, als wij moeten getuigen. Onbezorgdheid en zorgeloosheid, dat is niet hetzelfde. Er is een oude anekdote - hij wordt aan een bekende Duitse dominee toegeschreven, Claus Harms, maar er zijn meer over wie het wordt verteld - over een predikant die werd uitgedaagd om zonder enige voorbereiding de preekstoel op te gaan. Dan zou hij het verschil merken, dan zou de Geest tot hem spreken. En de predikant deed het, en na de dienst kwam zijn uitdager vol verwachting bij hem, en vroeg: En, heeft de Geest ook iets gezegd? Jazeker, antwoordde de dominee. Wat dan? vroeg het gemeentelid nieuwsgierig. "De Geest zei: Claus, Claus, je bent lui geweest."

Onbezorgdheid is iets anders. Het is vertrouwen, dat de Heilige Geest zich van ons spreken wil bedienen. En dat Hij mensenwoorden gebruikt, in dienst neemt om zelf tot mensen te spreken. Het kan zijn, dat je een ingeving krijgt. Dat is mij wel overkomen, dat ik opeens voor iemand precies het goede woord vond, zonder dat zelf te bedenken: het was er opeens. Dan kan ik de Heilige Geest alleen maar bedanken. Maar op dezelfde manier heb ik ook wel eens dingen gezegd die er helemaal naast zaten - dan kwam de ingeving kennelijk uit mezelf.

Onze tekst is geen recept, maar een belofte. Want de Heilige Geest is als de wind: Hij heeft kracht, Hij brengt dingen in beweging, maar je kunt Hem nooit onder controle houden. Hij doet zijn eigen werk door ons doen en laten heen. En zo werkt Hij ook door ons spreken heen, en neemt Hij woorden in zijn hand, woorden die Hij raak maakt en doeltreffend. Dat is het geheim achter preken, achter getuigenissen, achter gesprekken van mens tot mens.

4. Maar wat kunnen wij daar dan mee? Hoe kunnen we dat spreken van de Geest ervaren, hoe kunnen we ons voor die mogelijkheid openen? Wel, als je de Geest nodig hebt is het belangrijk om Hem daar te zoeken waar Hij is. Hij spreekt niet in elk mensenwoord op dezelfde manier. Hij spreekt het meest in woorden die al iets geestelijks in zich dragen. En dan denk ik in de eerste plaats aan de Bijbel. Daar spreekt de Geest. Achter de Bijbel ligt het geheim van de inspiratie. En die heeft twee kanten: de Bijbel is door Gods Geest geïnspireerd, want ze komt voort uit het spreken en schrijven van profetische mensen. En zo inspireert de Geest mensen door de Bijbel. Gods Woord is geïnspireerd en inspirerend.

We kunnen in onze spraaknood op spraakles gaan. Ik weet niet of u dat wel eens hebt meegemaakt - ik wel, jaren geleden toen ik mijn stem kwijt was geweest. Dan kom je bij iemand en die zegt je woorden voor, en je moet ze nazeggen, en zij luistert dan (het was een logopediste) of de klank goed is. Zo leer je het christelijke spreken door de Bijbel na te zeggen. Dat is eigenlijk wat belijden is: daar zit niet zoveel origineels aan. Het is het evangelie naspreken.

Ik ben wel eens bang, dat een deel van onze spraaknood komt, omdat we onze spraaklessen hebben verwaarloosd. Die kun je trouwens ook nog op een tweede manier volgen: goed luisteren naar wat andere christelijke sprekers laten horen. Daar zie je soms Gods Geest aan het werk. Dan merk je, hoe woorden soms kunnen raken.

Hebt u zaterdag het huwelijk gezien van prins Harry en Meghan? Er hebben 2,2 miljoen mensen naar gekeken, dus best kans dat sommigen van u daarbij zaten. Ik moet wat bekennen. Ik kreeg tranen van ontroering in mijn ogen. En nu hoop ik niet dat u mij verdenkt van onverwachte romantische zwijmelarij - dan kent u mij slecht. De traan van Maxima deed mij weinig. Nee: ik kreeg het bij de preek. Ik had het begin gemist, had er eerlijk gezegd ook niet zoveel verwachting van: bij zulke plechtigheden wordt - zo leert de ervaring - meestal wel mooi, maar zelden erg indringend gesproken: het moet allemaal passen voor een groot publiek.

Maar zaterdag gebeurde iets heel anders. En Amerikaanse aartsbisschop was overgevlogen om het woord te voeren. En dat deed hij met verve. Hij sprak over de kracht van de liefde, de liefde als een vuur, en hij beperkte zich niet tot het gelukkige paar. Hij betrok heel de wereld erbij, de politiek, de vragen van nu. Het was een zeer geïnspireerd verhaal, en zeer inspirerend, en vooral: echte verkondiging van Gods liefde in Christus. Ik was eigenlijk van plan te gaan stofzuigen, maar ik ben gaan zitten en heb ademloos geluisterd.

Daar stond een christen voor koningen en leiders. Daar stond hij voor het grote publiek. En ik voelde: hier spreekt de Geest. En dat gaf mij moed als ik dacht aan mijn eigen spreken: het kan dus, dat Gods Geest mensenwoorden pakt en gebruikt. Jezus' belofte gaat ook vandaag in vervulling.

En daarom mogen wij erom bidden. Bidden om dat spreken van de Geest, als wij in spraaknood zijn. En dan mogen we iets van die onbekommerdheid krijgen, waar Jezus op doelt. Ik weet niet wat ik moet zeggen naar behoren, maar soms spreekt de Geest voor ons. Soms spreekt Hij door ons. Want door alle eeuwen is gebleven: De Heilige Geest is een spreker. En dat mag ons aanmoedigen, om ook sprekers te zijn. Niet hoogdravend hoeft het te zijn, niet geleerd - al kan ook een getuigenis voor geleerden zijn nut hebben. Maar je stem geven aan de Heer, beschikbaar stellen voor wat Hij ermee wil doen - het haalt iets weg van de druk van een christen in spraaknood: de Geest doet zijn eigen dingen. En als het erop aankomt - Hij zal er zijn. En daarom mogen wij er ook zijn, niet zorgeloos, wel onbezorgd.

Want de Heilige Geest is met Pinksteren naar de aarde gekomen om hier te blijven, tot het einde van de tijd. Hij is er ook voor ons. Open je dan voor zijn sprekende werk. Je zult nog verrassingen meemaken.

Amen.